

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Aan de leden van de vaste commissie
voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Per e-mail verzonden aan: cie.vws@tweedekamer.nl

DATUM

19 februari 2026

KENMERK

B20260219SV

BETREFT

Begroting VWS

BIJLAGEN

CONTACT

Theo van Uum

TELEFOON

06-15035170

E-MAIL

thvanuum@vgn.nl

Geachte Leden van de vaste commissie,

Op 3 en 5 maart bespreekt u de begroting VWS en op 9 maart vindt het wetgevingsoverleg Gehandicaptenbeleid plaats. In deze brief brengen we onze aandachtspunten voor beide debatten onder uw aandacht, omdat sommige vraagstukken (ook) breder in de zorg spelen en andere specifiek voor de gehandicaptenzorg gelden. Allereerst willen we onze grote waardering uitspreken voor het feit dat uw commissie heeft gekozen voor een apart wetgevingsoverleg gehandicaptenbeleid. Specifieke aandacht voor deze sector, waar zoveel speelt en die een heel andere karakter heeft dan vrijwel alle andere zorgdomeinen, wordt ook door onze leden (170 organisaties die gehandicaptenzorg bieden) en hun medewerkers zeer op prijs gesteld.

Deze begrotingsdebatten zullen onvermijdelijk niet alleen gaan over de op Prinsjesdag gepresenteerde plannen, maar ook over de plannen van het nieuwe kabinet. Voor deze brief geldt dan ook hetzelfde.

VN-verdrag Handicap

De VGN zet zich in voor een inclusieve samenleving waarin iedereen mee kan doen. Om dit te realiseren is een flinke inhaalslag nodig. Nederland is nog lang niet de toegankelijke samenleving die we nastreven. Dat vraagt om integraal overheidsbeleid op uiteenlopende terreinen, zoals zorg, arbeidsmarkt, wonen, kinderopvang, onderwijs, sport, vrije tijd en rechtsgelijkheid voor alle inwoners van Nederland, met of zonder beperking. De titel 'Aan de slag' van het coalitieakkoord is hier bij uitstek van toepassing.

We zijn blij dat de nieuwe coalitie het VN-verdrag Handicap in haar coalitieakkoord nadrukkelijk omarmt. Tegelijkertijd maken we ons zorgen over het ontbreken van middelen om de benodigde inhaalslag daadwerkelijk te maken en over voorstellen die moeilijk met het VN-verdrag Handicap te rijmen zijn.

Bezoekadres
Oudlaan 4
3515 GA Utrecht

Postadres
Postbus 413
3500 AK Utrecht

+31 (0)30 273 93 00
info@vgn.nl
vgn.nl

Zo klinkt de envelop voor de tegemoetkoming in zorgkosten voor chronisch zieken en mensen met een beperking positief, maar is het zeer de vraag of deze financieel toereikend is en kan worden vertaald in een gerichte en uitvoerbare regeling. In het verleden zijn gelijkvormige voorzieningen onvoldoende in staat gebleken om de juiste groepen van zo'n tegemoetkoming te laten profiteren. Denk aan de Wet Tegemoetkoming Chronisch Zieken en Gehandicapten (Wtcg) en de landelijke Compensatieregeling Eigen Risico (CER), die beide al kort na introductie werden afgeschaft. Ook Ieder(in), de koepelorganisatie voor mensen met een beperking of chronische ziekte, constateert¹ dat diverse voorstellen in het coalitieakkoord haaks op het VN-verdrag Handicap staan.

Mensenwerk

Nabijheid en persoonlijke aandacht zijn van wezenlijk belang voor mensen die op intensieve zorg zijn aangewezen². De medewerkers zijn het 'goud' van de gehandicaptenzorg. Zij verdienen respect en waardering, en vooral méér collega's om uitval door overbelasting te voorkomen. Het tekort aan medewerkers in de sector bedraagt op dit moment echter bijna 10.000 mensen en dit aantal loopt volgens de officiële prognoses op tot bijna 22.000 in 2034³.

Voor al voor de meest intensieve vorm van gehandicaptenzorg is dat tekort nu al nijpend, maar dit probleem gaat zich steeds nadrukkelijker in de gehele gehandicaptenzorg manifesteren. De arbeidsmarktproblematiek is de komende jaren het grootste vraagstuk voor onze sector. Het zichtbaarder maken van dit prachtige werk en het vergroten van de maatschappelijke waardering voor deze medewerkers staan hoog op onze agenda. Steun van politiek en overheid is daarbij zeer welkom.

Financieel kader

Een begrotingsdebat gaat uiteraard ook over de financiële keuzes die worden gemaakt. In de VWS-begroting 2026 zitten voor ons enkele zeer positieve elementen. Daar tegenover staan bezuinigingen van vorige kabinetten die vanaf 2027 in zullen gaan én een nieuwe bezuiniging in het nieuwe coalitieakkoord. Hieronder gaan we nader in op deze verschillende aspecten van het financiële kader voor de gehandicaptenzorg.

¹ www.iederin.nl/reactie-regeerakkoord-2026

² www.eenvandaag.avrotros.nl/artikelen/nieuw-kabinet-wil-miljoenen-bezuinigen-op-gehandicaptenzorg-in-deze-instelling-vragen-ze-zich-af-hoe-minder-begeleiding-kan-echt-niet-162753

³ www.vgn.nl/achtergrond/nieuwe-infographics-met-arbeidsmarktprognoses-2025-2035-voor-de-gehandicaptenzorg

Kostendekkende tarieven en huisvestingskosten in 2026

In de op Prinsjesdag gepresenteerde VWS-begroting zit voor de gehandicaptenzorg 112 miljoen euro voor de verhoging van de zorgtarieven, 140 miljoen euro extra voor de huisvestingskosten en 8 miljoen euro voor een aantal specifieke doelgroepen met een complexe zorgvraag. De verhoging van de zorgtarieven en de huisvestingskosten vloeien voort uit kostprijsonderzoeken door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZA). We zijn natuurlijk blij met deze extra middelen. Tegelijkertijd was deze inhaalslag vooral hard nodig. De tarieven waren aantoonbaar te laag, dus het optrekken daarvan naar een kostendekkend niveau beschouwen we als het inlopen van ‘achterstallig onderhoud’.

Bezuinigingen vanaf 2027: realisme versus wensdenken

In een begroting (of financiële bijlage van een coalitieakkoord) worden idealiter inhoudelijke keuzes vertaald in financiële keuzes. Soms lijkt echter de omgekeerde volgorde gehanteerd te worden: te behalen besparingen worden van een inhoudelijke onderbouwing voorzien, maar de relatie tussen bedrag en inhoud is ver te zoeken.

Kortingen GHZ vanaf 2027	2027	2028	2029	2030
Korting meerjarig contracteren	-52	-52	-52	-52
Korting Wlz-behandeling	-88	-88	-88	-88
Korting opschaling digitale zorg	-18	-44	-73	-99
Volumekorting/ombuiging (obv 34,5%)	-45	-119	-193	-267
Totale korting/ombuiging GHZ	-203	-303	-406	-506

‘Oude’ bezuinigingen: regeerakkoord 2021

Uit het regeerakkoord van 2021 komen twee bezuinigingen binnen de Wet langdurige zorg (Wlz) die voor 2025 en 2026 controversieel zijn verklaard, maar in 2027 alsnog voor het eerst in zullen gaan. De Wlz-korting ‘behandeling’ bedraagt voor de gehandicaptenzorg 88 miljoen euro per jaar en vloeit voort uit een voorgenomen maatregel die nooit is doorgevoerd. De Wlz-korting ‘meerjarenafspraken’ bedraagt 52 miljoen euro per jaar. Dat er enige winst valt te halen op de administratieve lasten bij meerjarenafspraken is mogelijk, maar dit bedrag is niet realistisch. In totaal gaat het om een structurele bezuiniging van 140 miljoen euro.

‘Oude’ bezuinigingen: regeerakkoord 2024

Uit het regeerakkoord van 2024 komt een extra Wlz-korting voor ‘digitalisering’. Voor de gehandicaptenzorg betekent dit in 2027 een bezuiniging van 18 miljoen euro, die vervolgens jaarlijks oploopt (44 miljoen euro in 2028, 73 miljoen euro in 2029, 99 miljoen euro in 2030).

De ervaring bij onze leden is dat digitalisering in de aanloopfase om investeringen vraagt: een korting werkt daarom eerder remmend dan stimulerend op deze ontwikkeling. Daarnaast zien we zeker mogelijkheden voor digitalisering, maar blijft juist de gehandicaptenzorg bij uitstek mensenwerk en is technologie vooral ondersteunend daaraan.

Bovenstaande bezuinigingen worden doorgevoerd via een korting op de tarieven die de NZa recent op kostendekkend niveau heeft vastgesteld. Deze extra korting komt bovenop de doelmatigheidskorting die zorgkantoren jaarlijks al aan de sector opleggen. Deze tariefverlagingen leiden ertoe dat de tarieven direct weer ver onder de kostprijs terechtkomen⁴.

‘Nieuwe’ bezuiniging: coalitieakkoord

Volgens de toelichting op maatregel 42 in de budgettaire bijlage bij het coalitieakkoord raakt deze bezuiniging alle drie de deelsectoren in de Wlz. De gehandicaptenzorg maakt 34,5 % van de totale Wlz uit. In 2030 staat in het coalitieakkoord een bezuiniging van 775 miljoen euro voor de Wlz ingeboekt. Het coalitieakkoord geeft geen uitsplitsing, maar bij een veronderstelde pro ratoverdeling zou 267 miljoen euro (34,5 % van het totaal) ten laste van de gehandicaptenzorg komen. De bezuiniging loopt daarna door tot structureel 990 miljoen euro: 34,5% daarvan is zelfs 342 miljoen euro.

De wens tot ambulantisering uit het coalitieakkoord delen wij, maar de uitvoering daarvan kost veel meer tijd dan deze bezuinigingsreeks geeft: het ontbreekt bijvoorbeeld aan beschikbare geschikte woningen en in tegenstelling tot veel andere zorgvormen, zijn mensen met een beperking hun hele leven aangewezen op de gehandicaptenzorg. Mensen met een Wlz-indicatie die bij een gehandicaptenzorgorganisatie verblijven, wonen daar gemiddeld 29 jaar. Dat is wezenlijk anders dan de verpleeghuiszorg. Veranderingen die gericht zijn op aanpassingen in de toegang en instroom hebben dus pas op veel langere termijn effect.

Ook als de bezuiniging in het coalitieakkoord niet naar rato van omvang van de sectoren verdeeld wordt en voor de gehandicaptenzorg dus lager uitvalt dan hierboven becijferd, neemt dat de problemen niet weg. De forse bezuinigingen die de sector nog te wachten staan uit eerdere coalitieakkoorden zijn al onmogelijk in te vullen zonder pijnlijke keuzes te maken. Alles wat daar bovenop komt, maakt de situatie schrijnender.

⁴ www.vgn.nl/jojo-beleid

Optelsom van bezuinigingen

Alle ingeboekte en nieuw aangekondigde bezuinigingen tellen samen in 2030 op tot ruim een half miljard euro en lopen daarna nog verder op. Voor cliënten betekent dit verschraving van de zorg: minder persoonlijke aandacht (bijvoorbeeld minder vaak onder de douche, minder ondersteuning in avond en weekeind, minder keuzevrijheid in bedtijden voor mensen die hulp nodig hebben bij het omkleden). Voor medewerkers in de gehandicaptenzorg dreigt een hogere werkdruk en meer uitval. Dit is een zeer zorgelijk scenario.

Overige onderwerpen

We zouden deze al behoorlijk lange brief nog veel langer kunnen maken met alle andere onderwerpen die in onze sector spelen. Dagbesteding vindt steeds vaker plaats in verbinding met de samenleving. Er zijn mooie voorbeelden van zorgwoningen in gemengde wooncomplexen, midden in de wijk. Met Sijmpel Switchen wordt het makkelijker om stappen te zetten richting werk of participatie. Of dat nu gaat om de overstap van uitkering naar betaald werk, van dagbesteding naar een leerwerkplek, of weer terug als dat nodig is. En zo zijn er nog veel meer mooie voorbeelden, en soms ook knelpunten die verdere groei van deze mooie voorbeelden belemmeren.

Brancheopleidingen bieden perspectief en ontwikkeling aan mensen die elders buiten de boot vallen, maar het is nog niet gelukt om structurele financiering te realiseren⁵. Het lukt zorgorganisaties om de administratieve lasten op een aantal onderdelen terug te dringen⁶, maar we zouden liever nog grotere stappen zetten. Zorgaanbod op het snijvlak met aanpalende sectoren, zoals de ggz en forensisch, bereikt prachtige resultaten, maar de financiering blijft ingewikkeld⁷. In de strijd tegen schijnzelfstandigheid is het aantal zzp-ers in de gehandicaptenzorg fors teruggedrongen, maar ontbrekende of gebrekkige wetgeving zorgt op een aantal plekken ook voor grote knelpunten bij het bieden van continuïteit van zorg. Er zijn grote zorgen over de invoering van een eigen bijdrage bij jeugdhulp⁸.

Het lukt steeds beter om zij-instromers te interesseren in werken in de gehandicaptenzorg, maar als zij een opleiding moeten volgen, dan is dat duur. Voor gezondheidszorgopleidingen is geregeld dat wie na een eerdere studie alsnog kiest voor zo'n opleiding, het lage collegegeld betaalt.

⁵ www.vgn.nl/nieuws/tweede-kamer-stemt-met-motie-voor-de-financiering-van-brancheopleidingen

⁶ www.vgn.nl/nieuws-van-leden/handreiking-vernieuwend-werken-en-verantwoorden

⁷ www.vgn.nl/achtergrond/sterk-gedragsgestoord-en-licht-verstandelijk-beperkt-zorg-die-niet-hokjes-past

⁸ www.vgn.nl/nieuws/jeugdbranches-scherpe-keuzes-nodig

Voor (sociale) opleidingen die toeleiden naar een baan in de gehandicaptenzorg geldt echter het veel hogere instellingscollegegeld. Daarnaast biedt het coalitieakkoord ruimte voor een nieuw Stagefonds voor tekortsectoren. Wij kijken graag mee hoe dat ook voor onze sector kan helpen, hoewel onze voorkeur uitgaat naar een meer structurele bekostiging van opleidingen en stages. De lijst met belangrijke onderwerpen is eindeloos. We gaan graag met u in gesprek of op werkbezoek om over de onderwerpen die u aanspreken de diepte in te gaan. Raadpleeg onze [werkbezoekengids](#) of neem contact met ons op!

Nadere toelichting en contact

Uiteraard zijn we van harte bereid een nadere toelichting op deze brief te geven of andere vragen te beantwoorden. Uw contactpersoon bij de VGN is Stijn Verbruggen, coördinator Public Affairs, bereikbaar via sverbruggen@vgn.nl of 06-15862082.

Met vriendelijke groet,

Theo van Uum
Directeur VGN